

ارزایی مقایسه‌ای عملکرد اقتصادی دولت‌های هاشمی و خاتمی

مقایسه دولت

برای ارزیابی عملکرد اقتصادی یک دولت در ایران به سه روش می‌توان بحث کرد: ۱- مقایسه عملکرد واقعی و حاصله- عملکرد های کلان اهداف پیش‌بینی شده در برنامه‌های توسعه ۲- مقایسه عملکرد با کشورهای مشابه و ۳- مقایسه عملکرد با دوره مشابه قبل. در این مقال برآنیم که با کاربرد روش آخر به ارزیابی مقایسه‌ای عملکرد اقتصادی دولت خاتمی با دولت هاشمی برپاییم و امیدواریم در آینده فرصت بحث با دروش دیگر هم فراهم آید.

دولت خاتمی در شهریورماه سال ۷۶ سر کار آمد، بنابراین عملکرد اقتصادی کشور در این سه‌هفته دولت هاشمی و خاتمی تعلق دارد از این رو در مقام مقایسه کار گذاشته می‌شود. با این توضیح عملکرد اقتصادی دولت خاتمی در دوره یونام ۷۷ تا ۸۱ دوره نهم ساله ۸۱ دولت هاشمی در دوره مقایسه قرار می‌گیرد تا به طور نسبی و با تکیه بر شاخص‌های کلان اقتصادی بتوانیم به تصویری خلاصه از عملکرد اقتصادی دو دولت و ارزیابی مقایسه‌ای آن دست یابیم. هر چند می‌توان این مقایسه را با هر دوره نهم ساله دیگر در اقتصاد ایران انجام داد اما آنچه مقایسه هدف را واقعی و قابل دفاع می‌کند مشابه بودن نسبی شرایط دو دولت است. به ویژه پس از خاتمه جنگ تحمیلی آنچه

در حالی بوده که در دوره اخیر دولت می‌بایست به جمعیت بیشتری در کشور (۶۱ میلیون نفر در مقایسه با ۵۵/۸ میلیون نفر در ابتدای هر دوره) خدمات عمومی ارائه می‌کرد. این تصویر مقایسه‌ای حاکی از موفقیت نسبی عملکرد اقتصادی دولت خاتمی نسبت به دولت هاشمی است. با این تفاوت که برنامه دولت خاتمی عمدتاً معطوف به توسعه سیاسی و فرهنگی در کشور بود. اما بر نامه دولت هاشمی بر توسعه اقتصادی تکیه داشت و سازندگی شعار اصلی این دوران بود. حال اگر در نظر آوریم که دولت خاتمی در سال اول کاری خود (۷۷) مواجه با کاهش شدید قیمت نفت به دلیل رخداد بحران اقتصادی در کشورهای شرق آسیا بود این یوزویرحان خشکسالی تا سال ۸۰ شد. اگر بپذیریم که در تلاش دولت خاتمی برای ارایه اقتصادی کشور بر مردم و این که در توسعه سیاسی و فرهنگی بهتر می‌توان به جلب مشارکت مردم و سرمایه‌های آنان در مسیر توسعه اقتصادی کشور تکیه داشت. امیدواریم که عدم همراهی مخالفان اصلاحات و به ویژه برخی نهادهای قدرت با برنامه خاتمی و انجام مانع ترفلی‌ها یا شک‌های با، بحرانی‌سازی‌ها و در عرصه داخلی و خارجی نگذاشتن که فرصت‌های از دست برآمده از حماسه مردم در دوم خرداد ۷۶ به بار نیندند و مسیر توسعه همه جانبه کشور هموار شود و مردم

تجیب ایران از میوه‌های توسعه بهره‌مند شوند. لازم به ذکر است زخم این تصویری که از موفقیت نسبی عملکرد اقتصادی دولت خاتمی در مقایسه با دولت هاشمی ارائه شد در پاسخ به این پرسش که آیا عملکرد حاصله پاسخگوی مطالبات اقتصادی جامعه و افزایش رفاه عمومی متناسب با انتظارات معقول مردم با شاخص‌های جهانی بوده است یا نه؟ باید گفت مسلماً عملکرد اقتصادی دولت هاشمی پاسخگوی مطالبات به حق مردم نبوده و اقتصاد ایران نتوانسته است همپای اقتصاد جهانی حرکت کند؛ و به ویژه در پاسخگوی نیاز اشتغال در کشور پاسخگو نبوده است. همین جا مذکور می‌شویم که تداوم روند موجود نمی‌تواند برآورنده نیازهای اقتصادی کشور در آینده باشد. باید شرایط محیطی (به لحاظ داخلی و خارجی) که گونه‌های تکثیر یابید که امکان رشد مخالفان هر چه پیشتر برای کشور حاصل شود. انجام و پیشبرد اصلاحات در همه عرصه‌ها در جهت دستیابی به حکم خاتمی در اجتناب نابینایی می‌نماید. اگر تجربه گذشته را چراغ راه آینده کشور بدانیم.

منابع	اقتصاد کشور	محصول
۸۰۲ میلیارد دلار درآمد از نفت و گاز ۱۷۹ میلیارد دلار درآمد از صادرات غیرنفتی ۱۷۳ میلیارد دلار درآمد بدهی باقی‌مانده کشور در شهریور ماه سال ۷۶ ۱۷۹۲ میلیارد دلار = جمع منبع	تصادف کشور در سالهای ۷۱ الی ۷۵ (دولت هاشمی) جمعیت در ابتدای دوره ۵۵/۸ میلیون نفر جمعیت در انتهای دوره ۶۰/۱ میلیون نفر	نرخ رشد متوسط سالانه تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت = ۳۳ درصد نرخ رشد متوسط سالانه تورم = ۴۰ درصد
۹۲۲ میلیارد دلار درآمد از نفت و گاز ۲۱۲ میلیارد دلار درآمد از صادرات غیرنفتی ۹۹ میلیارد دلار بدهی باقی‌مانده کشور در پایان سال ۸۲ تکسر می‌شود ۹۹ میلیارد دلار حساب ذخیره ارزی و ۵۲ میلیارد دلار پرداخت بدهی خارجی. ۱۷۹۱ میلیارد دلار = جمع منبع	تصادف کشور در سالهای ۷۷ الی ۸۱ (دولت خاتمی) جمعیت در ابتدای دوره ۶۰/۱ میلیون نفر جمعیت در انتهای دوره ۶۶ میلیون نفر	نرخ رشد متوسط سالانه تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت = ۲۶ درصد نرخ رشد متوسط سالانه تورم = ۱۵۶ درصد

جدول شاخص اقتصادی ایران در سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۷۰ به قیمت ثابت سال ۱۳۶۹											
شاخص / سال	واحد	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه	میلیارد ریال	۳۸۳۳۳۸	۴۰۶۷۶۶	۴۱۴۰۶۷	۴۲۰۳۳۹	۴۳۰۹۷۴	۴۴۰۶۰۳	۴۴۰۶۰۳	۴۴۰۶۰۳	۴۴۰۶۰۳	۴۴۰۶۰۳
رشد تولید ناخالص داخلی	درصد	۱۷۵	۲۷	۱۷/۵	۷/۸	۲۷	۶/۶	۲۶	۳/۶	۱۷	۵/۴
جمعیت	میلیون نفر	۵۵/۸	۵۵/۶	۵۵/۶	۵۵/۶	۵۵/۶	۵۵/۶	۵۵/۶	۵۵/۶	۵۵/۶	۵۵/۶
تولید سرانه	هزار ریال	۵۵۶	۷۱۹	۷۲۰	۷۲۱	۷۲۶	۷۲۸	۷۲۸	۷۲۸	۷۲۸	۷۲۸
تولید سرانه درآمد ملی	هزار ریال	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳	۳۳۳۳۳۳
درآمد سرانه	هزار ریال	۵۷۹	۵۵۶	۵۵۶	۵۵۶	۵۵۶	۵۵۶	۵۵۶	۵۵۶	۵۵۶	۵۵۶
میزان موفقیت نسبی هر یک را می‌توانیم، تصویر خلاصه	میلیارد ریال	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸	۱۹۱۷/۸
بختی با تکیه بر روشی نیمه شده است و البته اگر در پی	درصد	۳۰/۷	۲۸/۲	۲۵/۶	۲۵/۶	۲۵/۶	۲۵/۶	۲۵/۶	۲۵/۶	۲۵/۶	۲۵/۶
بخشی همه چینی و در نظر گرفتن شاخص‌های	میلیون دلار	۱۶۰۲	۱۶۸۰	۱۶۳۳	۱۶۳۳	۱۶۳۳	۱۶۳۳	۱۶۳۳	۱۶۳۳	۱۶۳۳	۱۶۳۳
اقتصادی با ششم که نتایج آن از استحکام و دقت بیشتر	میلیون دلار	۲۴۹۹	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸	۲۴۸۸
برخوردار بود، فرصت دیگری را می‌تواند که امیدوارم	میلیون دلار	۱۸۶۱	۱۹۶۸	۱۹۶۸	۱۹۶۸	۱۹۶۸	۱۹۶۸	۱۹۶۸	۱۹۶۸	۱۹۶۸	۱۹۶۸
دست دهد با علاقه‌مندان خود بدان اقدام کنند.	میلیون دلار	۲۵۱۳	۲۳۳۴	۲۳۳۴	۲۳۳۴	۲۳۳۴	۲۳۳۴	۲۳۳۴	۲۳۳۴	۲۳۳۴	۲۳۳۴
از مقایسه میزان منابع ارزی در اختیار اقتصاد کشور	میلیون دلار	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳
در دو دوره دریافت می‌شود که در دوره دولت خاتمی با	میلیون دلار	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳
مصرف از کمتر (بالغ بر ۳۳ میلیارد دلار) محصول بیشتری	میلیون دلار	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳	۲۳۲۳
به میزان ۸ درصد افزایش در نرخ رشد متوسط سالانه	درصد	۲۰/۷	۲۰/۷	۲۰/۷	۲۰/۷	۲۰/۷	۲۰/۷	۲۰/۷	۲۰/۷	۲۰/۷	۲۰/۷
تولید ناخالص داخلی (۲۹۹ درصد در مقایسه با ۲۱۶ درصد)	درصد	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
و کاهش نرخ رشد متوسط سالانه تورم به نصف (۱۵۶ درصد در مقایسه با ۳۱ درصد) به دست آمده است. این	درصد	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰

مآخذ: نامگاری اقتصادی شماره‌های مختلف و مجموعه آمار سری زمانی آمارهای اقتصادی، اجتمعا تا سال ۱۳۷۵.
* تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل بدون احتساب زیان‌های طبیعی مبادله بازرگانی است.
** برگرفته از گزارش شاخص‌های توزیع درآمد در ایران، نشریه روند، سال هشتم، شماره ۲۲ و ۲۵، سال ۱۳۷۶.